

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Συγγραφέας: Δρ. Μιχαήλ Γ. Γκούμας

ΚΖ' ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ

ΑΘΗΝΑ 2021

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΕΞΥΠΝΗΣ

ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Περιεχόμενα Διδακτικής Ενότητας

1. Εισαγωγή: Οι Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης στο ΕΣΠΑ2014-2020
2. Βασικά στοιχεία της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση
3. Βασικά στοιχεία για τις Περιφερειακές Στρατηγικές Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση
4. Εναλλακτικές προσεγγίσεις στη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης: Εθνικό και περιφερειακό επίπεδο
5. Η εφαρμογή της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης στην Ανατολική Μακεδονία – Θράκη
6. Διακυβέρνηση των ΣΕΚΕΕ στην Ελλάδα
7. Παρακολούθηση και Αξιολόγηση των Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Ελλάδα

1. Εισαγωγή

Όπως αναφέρεται στο εγχειρίδιο του μαθήματος «Σχεδιασμός Προγραμμάτων και Αναπτυξιακών Παρεμβάσεων ΕΣΠΑ», στην Ελλάδα εκπονήθηκαν μία εθνική και 13 περιφερειακές στρατηγικές έρευνας και καινοτομίας για την έξυπνη εξειδίκευση. Η εθνική στρατηγική εκπονήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ νυν Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας - ΓΓΕΚ) ενώ κάθε Περιφέρεια ήταν υπεύθυνη για την εκπόνηση της δικής της στρατηγικής. Συντονιστικό ρόλο στη συνολική διαδικασία είχε η Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης (ΕΥΣΣΑ) του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης (νυν Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων)..

Στο πλαίσιο της εκπόνησης των στρατηγικών αυτών, η χώρα και οι περιφέρειές της κλήθηκαν να εντοπίσουν τις δραστηριότητες εκείνες στις οποίες παρουσιάζουν ή είναι σε θέση να οικοδομήσουν, ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και σε αυτές να επικεντρώσουν τους διαθέσιμους πόρους και τις προσπάθειες ώστε να καταστεί δυνατή η επίτευξη σημαντικών αναπτυξιακών αποτελεσμάτων.

Η ύπαρξη Στρατηγικών Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση αποτελούσε εκ των προτέρων αιρεσιμότητα (*ex ante conditionality*) για την υλοποίηση δράσεων έρευνας και καινοτομίας στο πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020. Η προϋπόθεση αυτή καλύφθηκε με την εκπόνηση των προαναφερόμενων στρατηγικών.

Σημειώνεται ότι οι πόροι του θεματικού στόχου 1 του ΕΣΠΑ 2014-2020 θα διατεθούν αποκλειστικά για τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης..

2. Βασικά στοιχεία της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση

Όπως αναφέρεται στο εγχειρίδιο του μαθήματος «Σχεδιασμός Προγραμμάτων και Αναπτυξιακών Παρεμβάσεων ΕΣΠΑ», η διερεύνηση που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της εκπόνησης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης οδήγησε στον εντοπισμό οκτώ κλάδων στους οποίους η έρευνα και η καινοτομία μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη σημαντικού ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, ενώ συνυπολογίσθηκε η κρίσιμη μάζα και η αριστεία του ερευνητικού δυναμικού. Οι κλάδοι αυτοί είναι οι εξής:

- Αγρο-διατροφή
- Υγεία – φάρμακα
- Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών
- Ενέργεια
- Περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη
- Μεταφορές
- Υλικά – κατασκευές
- Τουρισμός- πολιτισμός – δημιουργικές βιομηχανίες

Για τους θεματικούς τομείς που έχουν αναδειχτεί ως τομείς προτεραιότητας στην Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογία (ΓΓΕΤ) προχωρεί στην περαιτέρω εξειδίκευσή τους μέσω της διαδικασίας της επιχειρηματικής ανακάλυψης (entrepreneurial discovery process). Η διαδικασία αυτή πραγματοποιείται στις Πλατφόρμες Καινοτομίας (βλέπε κατωτέρω).

Σκοπός της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) είναι η εστιασμένη παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας με βασικό πυλώνα την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία για την άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων και τη δημιουργία βιώσιμης απασχόλησης με σεβασμό στον άνθρωπο και στην κοινωνία, στο περιβάλλον και στον πολιτισμό. Επίσης, η στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης αναμένεται να συμβάλλει στη δημιουργία σταθερών σχέσεων εργασίας και γενικότερα στη διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών για την αποτελεσματική αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας. (ΠΗΓΗ: Ιστοσελίδα της ΓΓΕΚ www.gsrt.gr – Προγραμματική περίοδος 2014-2020).

Η Στρατηγική δομείται στη βάση τριών στρατηγικών επιλογών και τεσσάρων αξόνων προτεραιότητας που «τέμνουν εγκάρσια» τις στρατηγικές επιλογές όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα, στον οποίο παρουσιάζονται και οι κατηγορίες παρέμβασης της Στρατηγικής.

Πίνακας : Δομή Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Στρατηγικές επιλογές RIS3	1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	2. Επένδυση στην έρευνα και καινοτομία	3. Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών και διασυνδέσεων ΕΤΑΚ με την κοινωνία
Άξονες παρέμβασης	Κατηγορίες παρέμβασης		
α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	1.α Ανάπτυξη δυναμικού ΕΤΑΚ στους τομείς εξειδίκευσης	2.α Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών	3.α Ενίσχυση μηχανισμών και θεσμικού πλαισίου
β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	1.β Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	2.β Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	3.β Ενίσχυση της ζήτησης για καινοτομία από τη δημόσια διοίκηση
γ. Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	1.γ Ενίσχυση (Υποδομών δικτύωσης	2.γ Υποδομές και μηχανισμοί στήριξης καινοτόμου επιχειρηματικότητας	3.γ Μηχανισμοί Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και Τεκμηρίωσης
δ. Εξωστρέφεια και δικτύωση	1.δ Διασύνδεση και συνεργασία σε ΕΤΑΚ	2.δ Επιχειρηματική εξωστρέφεια	3.δ Ανάπτυξη καινοτομικής κουλτούρας

Βασική πηγή χρηματοδότησης της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 αποτελεί το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑΝΕΚ) στο πλαίσιο των θεματικών στόχων 1, 2 και 3 καθώς και του θεματικού στόχου 8. Ωστόσο, στην πράξη, η εφαρμογή διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης και η εστίαση στις προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης περιορίστηκαν στο πλαίσιο του θεματικού στόχου 1.

3. Βασικά στοιχεία για τις Περιφερειακές Στρατηγικές Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση

Όπως γνωρίζουμε Εκπονήθηκαν 13 Περιφερειακές Στρατηγικές Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση (μία για κάθε Περιφέρεια της χώρας). Όλες οι περιφερειακές στρατηγικές μετά την ολοκλήρωσή τους εγκρίθηκαν από τα αντίστοιχα Περιφερειακά Συμβούλια. και ακολούθησε η ανάρτησή τους στο «Κοινό Σύστημα Επιμερισμένης Διαχείρισης Ταμείων (SFC 2014)» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Οι κλάδοι προτεραιότητας των περιφερειακών στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης αποτελούν κατά βάση υποσύνολα ή/και εξειδικεύσεις των 8 κλάδων προτεραιότητας της Εθνικής Στρατηγικής. Η αγροδιατροφή και ο τουρισμός αποτελούν κλάδους προτεραιότητας για όλες τις ελληνικές Περιφέρειες.

Σε όλες σχεδόν τις περιφέρειες έχει πραγματοποιηθεί μεγάλος αριθμός εργαστηρίων επιχειρηματικής ανακάλυψης με ευρεία θεματική κάλυψη. Ειδικότερα, έχουν πραγματοποιηθούν 65 εργαστήρια επιχειρηματικής ανακάλυψης σε 7 τομείς: αγροδιατροφή, τουρισμός, υλικά, υγεία, ενέργεια, περιβάλλον και ένδυση. Τα αποτελέσματα της επιχειρηματικής ανακάλυψης απετέλεσαν εισροές κατά την προετοιμασία προσκλήσεων, οι οποίες εκδόθηκαν ή πρόκειται να εκδοθούν στο πλαίσιο των ΠΕΠ.

Βασικές πηγές χρηματοδότησης των περιφερειακών στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης αποτελούν τα αντίστοιχα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (θεματικοί στόχοι 1,2,3 και 8).

4. Εναλλακτικές προσεγγίσεις στη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης: Εθνικό και περιφερειακό επίπεδο

4.1 Εθνικό επίπεδο

Οι Πλατφόρμες Καινοτομίας που λειτουργούν με ευθύνη της ΓΓΕΚ, αποτελούν τους βασικούς πυρήνες της διαβούλευσης σε εθνικό επίπεδο συγκεντρώνοντας εκπροσώπους από τις επιχειρήσεις του κλάδου ή του τομέα, τα ερευνητικά κέντρα, τα Πανεπιστήμια, τους τεχνολογικούς φορείς, χρηματοδοτικούς οργανισμούς, συναρμόδια Υπουργεία και Περιφέρειες. Η ΓΓΕΚ προχώρησε στη σύσταση και λειτουργία 8 **Πλατφορμών Καινοτομίας** στους αντίστοιχους τομείς προτεραιότητας της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Στην πρώτη περίοδο επιχειρηματικής ανακάλυψης που πραγματοποιήθηκε το 2013-15, τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων των Πλατφορμών απετέλεσαν την πρώτη ύλη για μια μεγαλύτερη εστίαση και κατ' αρχήν εξειδίκευση δραστηριοτήτων, οι οποίες αποτυπώνονται ως προτεραιότητες της τρέχουσας έκδοσης της Στρατηγικής. Εκτός από την εμβάθυνση σε κάθε τομέα, επιχειρήθηκε και η ανάδειξη συνεργειών μεταξύ των τομέων, με στόχο να επιτευχθεί μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία από τις παρεμβάσεις. Επίσης, εντοπίστηκε και ένα σύνολο αναδυόμενων τομέων με σημαντική δυναμική και προοπτικές ανάπτυξης καινοτομιών και νέων ευκαιριών.

Κατά τη δεύτερη περίοδο επιχειρηματικής ανακάλυψης που ξεκίνησε στα τέλη του 2015, για κάθε Πλατφόρμα Καινοτομίας ορίστηκε ολιγομελής **Συμβουλευτική Ομάδα**, η οποία απαρτίζεται από εμπειρογνώμονες με σημαντική δραστηριότητα στον τομέα, προερχόμενους τόσο από τον παραγωγικό όσο και από τον ερευνητικό χώρο. Στα μέλη της συμβουλευτικής ομάδας περιλαμβάνονται εκπρόσωποι δυναμικών επιχειρήσεων του τομέα, ερευνητές με σημαντική δραστηριότητα, εθνικοί εκπρόσωποι στις επιτροπές του Horizon 2020, και γενικότερα άτομα που έχουν επιδείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και προσφορά στην λειτουργία των Πλατφορμών.

Για κάθε Πλατφόρμα ορίστηκε επίσης **Επιστημονικός Υπεύθυνος και Συντονιστής**, στέλεχος της ΓΓΕΤ ή από τα εποπτευόμενα ερευνητικά κέντρα, κάτοχος μεταπτυχιακού ή/και διδακτορικού διπλώματος με κατάλληλη ειδικότητα. Ο Επιστημονικός Υπεύθυνος αναλαμβάνει τον συντονισμό, την οργάνωση και τη λειτουργία της Πλατφόρμας σε συνεργασία με την Συμβουλευτική Ομάδα του τομέα και την αρμόδια Διεύθυνση/ Τμήμα Προγραμματισμού της ΓΓΕΤ.

Κύριο μέλημα των Συμβουλευτικών Ομάδων είναι η διαμόρφωση εισηγήσεων προς την αντίστοιχη Πλατφόρμα για τα **διετή Προγράμματα Εργασίας** του συγκεκριμένου τομέα, τα οποία θα περιέχουν τις προτεραιότητες του τομέα, τους στόχους, τους δείκτες που θα χρησιμοποιηθούν, το χρονοδιάγραμμα των παρεμβάσεων, καθώς και τις δράσεις του τομέα (προκηρύξεις), συμπεριλαμβανομένων των μέσων εφαρμογής και του προϋπολογισμού.

Μετά την προκήρυξη της ενιαίας δράσης Κρατικών Ενισχύσεων «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ», την υποβολή πολλών προτάσεων -που δηλώνει το αυξημένο ενδιαφέρον για την δράση από την επιχειρηματική και ερευνητική κοινότητα και την αξιολόγηση των προτάσεων, ξεκίνησε μια **τρίτη περίοδος επιχειρηματικής ανακάλυψης** με σκοπό την

πιθανή αναμόρφωση των αρχικών προτεραιοτήτων, με βάση τα στοιχεία της υποβολής προτάσεων και της αξιολόγησης καθώς και τις τρέχουσες τεχνολογικές εξελίξεις. Η τρίτη περίοδος επιχειρηματικής ανακάλυψης κορυφώθηκε με εκδήλωση που οργάνωσε η ΓΓΕΤ στις 30 Μαρτίου 2018 στον Πολυχώρο Πολιτισμού «Αθηναΐς» με θέμα: «Ανοικτή Διαβούλευση για την Έξυπνη Εξειδίκευση». Η διαβούλευση συνεχίστηκε ηλεκτρονικά έως τις 20 Απριλίου 2018..(ΠΗΓΗ: Ιστοσελίδα της ΓΓΕΚ www.gsrt.gr – Προγραμματική περίοδος 2014-2020. Εκεί υπάρχουν και οι παρουσιάσεις της προαναφερόμενης εκδήλωσης).

Συνοψίζοντας, η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης που υλοποιείται στις Πλατφόρμες Καινοτομίας περιλαμβάνει τα εξής βήματα:

- i. Η Συμβουλευτική Ομάδα, υπό το συντονισμό του Επιστημονικού Υπεύθυνου και Συντονιστή, διαμορφώνει εισήγηση προς την Πλατφόρμα για το διετές Πρόγραμμα Εργασίας.
- ii. Η εισήγηση αυτή παρουσιάζεται σε ανοικτή εκδήλωση της Πλατφόρμας και ακολουθεί συζήτηση / διαβούλευση.
- iii. Η διαβούλευση συνεχίζεται ηλεκτρονικά.
- iv. Τα αποτελέσματα της διαβούλευσης ενσωματώνονται σε μία νέα μορφή της εισήγησης.
- v. Αν είναι απαραίτητο επαναλαμβάνονται τα βήματα ii, iii και iv.
- vi. Οριστικοποιείται το διετές Πρόγραμμα Εργασίας, τα στοιχεία του οποίου αποτελούν εισροή για την συγγραφή της προκήρυξης της δράσης.

4.2 Περιφερειακό επίπεδο

Σε όλες σχεδόν τις περιφέρειες έχει πραγματοποιηθεί μεγάλος αριθμός εργαστηρίων επιχειρηματικής ανακάλυψης με ευρεία θεματική κάλυψη. Ειδικότερα, έχουν πραγματοποιηθούν 65 εργαστήρια επιχειρηματικής ανακάλυψης σε 7 τομείς: αγροδιατροφή, τουρισμός, υλικά, υγεία, ενέργεια, περιβάλλον και ένδυση. Τα αποτελέσματα της επιχειρηματικής ανακάλυψης απέτελεσαν εισροές κατά την προετοιμασία προσκλήσεων, οι οποίες εκδόθηκαν ή πρόκειται να εκδοθούν στο πλαίσιο των ΠΕΠ.

Σε περιφερειακό επίπεδο, όπου ο αριθμός των επιχειρήσεων και των ερευνητικών φορέων ανά κλάδο / τομέα προτεραιότητας είναι μικρός, η επιχειρηματική ανακάλυψη είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί με πιο άμεσο τρόπο στο πλαίσιο ημερίδων και εργαστηρίων. Το ζητούμενο στην περίπτωση αυτή είναι η συζήτηση να είναι οργανωμένη με τέτοιο τρόπο ώστε α) να αξιοποιείται στο μέγιστο δυνατό βαθμό η γνώση και εμπειρία που κομίζουν οι συμμετέχοντες (τα μέλη της τριπλής ή τετραπλής έλικας), β) να προάγεται ο διάλογος και η συνεργασία μεταξύ των συμμετεχόντων, γ) να διευκολύνεται η συγκρότηση (μελλοντικών) εταιρικών σχημάτων, δ) να προετοιμάζεται η πρακτική εφαρμογή των καινοτόμων ιδεών / σχεδίων, ε) να τεκμηριώνεται η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης και να καταγράφονται τα αποτελέσματά της (καινοτόμες ιδέες / σχέδια και ενδιαφερόμενοι φορείς).

Μία μέθοδος για την πραγματοποίηση της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης, η οποία ικανοποιεί τις ανωτέρω απαιτήσεις αναπτύχθηκε από το Ινστιτούτο Μελλοντικών

Τεχνολογικών Μελετών (Institute for Prospective Technological Studies – IPTS) του Κοινού Κέντρου Ερευνών (Joint Research Centre – JRC) στο πλαίσιο της «Προπαρασκευαστικής Δράσης Εξειδίκευσης της Εφαρμογής της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3)» Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης, την οποία χρηματοδότησε τα Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Εκτός από την προαναφερόμενη περιφέρεια, η μέθοδος αυτή εφαρμόστηκε με επιτυχία και στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας στο πλαίσιο της προετοιμασίας των προσκλήσεων του ΠΕΠ στο πλαίσιο του θεματικού στόχου 1. Στο επόμενο κεφάλαιο παρουσιάζεται αναλυτικά η εν λόγω μέθοδος.

5. Η εφαρμογή της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης στην Ανατολική Μακεδονία – Θράκη

5.1 Γενική επισκόπηση

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η μέθοδος αναπτύχθηκε και εφαρμόστηκε από το Joint Research Centre (JRC) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο πλαίσιο της Προπαρασκευαστικής Δράσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την Έξυπνη Εξειδίκευση στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Εφαρμόστηκε για τη διαμόρφωση καινοτόμων σχεδίων σε κλάδους προτεραιότητας της Περιφέρειας όπως η οινοποιία και τα κτηνοτροφικά προϊόντα (κρέας και γαλακτοκομικά).

Η μέθοδος εφαρμόζεται σε κατάλληλα οργανωμένα θεματικά εργαστήρια. Κάθε θεματικό εργαστήριο περιλαμβάνει συνεδρίες της ολομέλειας και παράλληλες συνεδρίες. Ειδικότερα περιλαμβάνει:

- i. **Συνεδρίαση σε ολομέλεια** και παρουσιάσεις από εμπειρογνώμονες για την απόκτηση ενός κοινού γνωστικού υπόβαθρου από όλους τους συμμετέχοντες στα επιμέρους θέματα που θα απασχολήσουν τη συνάντηση.
- ii. **Παράλληλες συνεδριάσεις**, μία για κάθε ένα από τα επιμέρους θέματα που θα συζητηθούν. Κάθε μία παράλληλη συνεδρίαση περιλαμβάνει α) μία εισαγωγική παρουσίαση από εμπειρογνώμονα και β) αλληλεπιδραστική ομαδική εργασία πάνω σε καινοτόμες ιδέες. Η όλη διαδικασία συντονίζεται από έναν συντονιστή / μεσολαβητή (moderator). Τα κύρια σημεία, τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα της συζήτησης καταγράφονται από έναν εισηγητή (rapporteur). Τα βήματα που ακολουθούνται σε αυτή την αλληλεπιδραστική ομαδική εργασία παρουσιάζονται στο υποκεφάλαιο 2.2.
- iii. **Συνεδρίαση σε ολομέλεια**, στην οποία παρουσιάζονται από τους εισηγητές τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα των παράλληλων συνεδριάσεων.

Το πρώτο Θεματικό Εργαστήριο για τη Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης της Αλυσίδας Αξίας της Οινοποιίας στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (Α.Μ.Θ.) πραγματοποιήθηκε στις 18 και 19 Νοεμβρίου 2014 στη Δράμα.

Στο προαναφερόμενο θεματικό εργαστήριο για την οινοποιία οι παράλληλες συνεδριάσεις, σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό, ήταν αφιερωμένες στα εξής θέματα:

- Έρευνα και καινοτομία επικεντρωμένες σε τεχνολογικές βελτιώσεις στο κρασί
- Έρευνα και καινοτομία με επίκεντρο τα υποπροϊόντα του σταφυλιού και του κρασιού
- Έρευνα και καινοτομία που σχετίζονται με την πράσινη ενέργεια και το περιβάλλον στον τομέα του οίνου
- Έρευνα και καινοτομία επικεντρωμένη στον οιντουρισμό

Η τρίτη από τις ανωτέρω παράλληλες συνεδριάσεις δεν πραγματοποιήθηκε λόγω μη προσέλευσης ενδιαφερομένων.

5.2 Βήματα της αλληλεπιδραστικής ομαδικής εργασίας στις παράλληλες συνεδριάσεις

Τα βήματα που ακολουθούνται κατά την αλληλεπιδραστική ομαδική εργασία στις παράλληλες συνεδριάσεις είναι τα εξής:

- Βήμα 1: Γέννηση των ιδεών.
- Βήμα 2: Παρουσίαση των ιδεών.
- Βήμα 3: Δημιουργία συνεργασιών (υποομάδων εργασίας) γύρω από κάθε μία ιδέα.
- Βήμα 4: Ανάπτυξη των ιδεών.

Ακολουθεί συνοπτική περιγραφή κάθε βήματος.

Βήμα 1: Γέννηση των ιδεών

Μετά την εισαγωγική παρουσίαση από τον εμπειρογνώμονα, κάθε ένας συμμετέχων καταγράφει την ιδέα του σε ειδικό έντυπο¹. Στο έντυπο αυτό περιλαμβάνονται τα ακόλουθα πεδία:

- Προφίλ συμμετέχοντα.
- Περιγραφή της καινοτόμου ιδέας.
- Εξωτερική γνώση / εμπειρογνωμοσύνη που απαιτείται.

Βήμα 2: Παρουσίαση των ιδεών

Στη συνέχεια κάθε μία ιδέα παρουσιάζεται σε όλη την ομάδα και ακολουθεί σύντομη συζήτηση. Κατά τη διάρκεια της παρουσίασης μιας καινοτόμου ιδέας, κάθε ένα από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες καταγράφει την ιδέα αυτή σε ειδικό έντυπο στο οποίο σημειώνει αν η ιδέα είναι α) συμπληρωματική με τη δική του ιδέα, β) σχετική με τη δική του ιδέα, γ) σχετική με το σύνολο των δεξιοτήτων του.

Βήμα 3: Δημιουργία συνεργασιών (υποομάδων εργασίας) γύρω από κάθε μία ιδέα

- Κάθε ένας συμμετέχων προσδιορίζει και βαθμολογεί (από 1 έως 3) τις τρεις ιδέες που προτιμά περισσότερο με κριτήριο τη μελλοντική συμμετοχή του σε ένα σχήμα συνεργασίας για την υλοποίηση της ιδέας. Ακολουθεί ο αποκλεισμός των ιδεών που δεν συγκέντρωσαν την προτίμηση 2 τουλάχιστον συμμετεχόντων και η ομαδοποίηση (συγχώνευση) συναφών ιδεών
- Με βάση τα αποτελέσματα της ανωτέρω βαθμολόγησης (που εκφράζουν τις προτιμήσεις των συμμετεχόντων) διαμορφώνονται υποομάδες εργασίας (2-4 άτομα) γύρω από κάθε ιδέα

Βήμα 4: Ανάπτυξη ιδεών

Οι υποομάδες εργασίας που διαμορφώθηκαν στο Βήμα 3 συζητούν πάνω στην αντίστοιχη ιδέα και συμπληρώνουν ειδικό έντυπο με τα παρακάτω πεδία:

¹ Όλα τα έντυπα που χρησιμοποιούνται στα τέσσερα βήματα παρουσιάζονται στο Παράρτημα της παρούσας Διδακτικής Ενότητας.

- Σύντομη περιγραφή της ιδέας.
- Συμβολή των διαφόρων εταίρων.
- Αρχικές εκτιμήσεις σχετικές με το πλαίσιο εφαρμογής: νομικά θέματα, ανάγκες σε ανθρώπινο δυναμικό (π.χ. δεξιότητες, εκπαίδευση) κλπ.
- Αρχικές εκτιμήσεις οικονομικών στοιχείων.
- Προσδιορισμός των επόμενων βημάτων.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η ανωτέρω βηματική διαδικασία υποστηρίζεται από τυποποιημένα έγγραφα, τα οποία παρουσιάζονται στο Παράρτημα του παρόντος κεφαλαίου.

5.3 Συμπεράσματα

Από την εφαρμογή της μεθόδου που περιγράφηκε προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Η μέθοδος λόγω του διαδραστικού της χαρακτήρα ενεργοποίησε το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων (κυρίως επιχειρηματίες και ερευνητές) με αποτέλεσμα την κατάθεση νέων ιδεών και την πρώτη επεξεργασία αυτών με αξιοποίηση της γνώσης και εμπειρίας των συμμετεχόντων.
- Τα προς συμπλήρωση έντυπα, εκτός από την υποστήριξη της διαδραστικής συζήτησης και της ενεργού συνεισφοράς των συμμετεχόντων, συνιστούν στοιχεία τεκμηρίωσης της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης. Η τεκμηρίωση αυτή είναι κάτι που ζητείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τις Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Για τους ανωτέρω λόγους προτείνεται η εφαρμογή της μεθόδου σε όλες ελληνικές περιφέρειες κατά τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης.

Γενικότερα, τα οφέλη από την υλοποίηση της Προπαρασκευαστικής Δράσης ήταν τα εξής:

α) Μέσω των εργαστηρίων επιχειρηματικής ανακάλυψης, οι ελληνικοί φορείς γνώρισαν μία συνεκτική μεθοδολογία επιχειρηματικής ανακάλυψης, η οποία παρουσιάζει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Είναι μία διαδικασία «εκ των κάτω» (bottom up), η οποία επιτρέπει την ενεργό συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών (stakeholders)
- Διευκολύνει τον «καταιγισμό ιδεών» (brainstorming) και επομένως τη γέννηση και ανάπτυξη νέων ιδεών
- Επιτρέπει την αξιοποίηση της ήδη υπάρχουσας επιχειρηματικής γνώσης και εμπειρίας στην περιφέρεια
- Είναι αλληλεπιδραστική δεδομένου ότι α) φέρνει σε άμεση επαφή επιχειρηματίες, ερευνητικά κέντρα και φορείς της δημόσιας διοίκησης και αυτοδιοίκησης και β) διευκολύνει την περαιτέρω συνεργασία τους και τη δημιουργία σχημάτων συνεργασίας
- Συμβάλλει στην οικειοποίηση (ownership) των καινοτόμων ιδεών – επενδυτικών ευκαιριών από τα ενδιαφερόμενα μέρη (κυρίως από τις επιχειρήσεις)
- Επιτρέπει την (γραφτή) τεκμηρίωση των αποτελεσμάτων και την υποστήριξη των περαιτέρω αποφάσεων

β) Ο χρόνος έναρξης της πιλοτικής δράσης (Σεπτέμβριος 2014) και η τήρηση του χρονοδιαγράμματος είχαν ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΕΠ Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης των πρώτων προσκλήσεων προς δικαιούχους για δράσεις Έξυπνης Εξειδίκευσης. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την έναρξη μιας διαδικασίας επίλυσης προβλημάτων και αποσαφήνισης ζητημάτων, τα οποία αφορούν όλες τις περιφερειακές στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης αλλά και την Εθνική. Τα κυριότερα από τα ζητήματα αυτά αφορούν:

- την καλύτερη εφαρμογή των κανόνων κρατικών ενισχύσεων (state aid) προς τις επιχειρήσεις
- το συντονισμό και την ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ των ΕΔΕΤ και ιδιαίτερα μεταξύ του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ αφενός και του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης.

γ) Η εξοικείωση με καινούργια εργαλεία υποστήριξης των περιφερειών όπως οι «κρίσιμοι φίλοι» και τα “peer reviews”. Στο πλαίσιο της Προπαρασκευαστικής Δράσης διοργανώθηκε συνάντηση «κρίσιμων φίλων» (Βαρκελώνη, Ιανουάριος 2015) καθώς και peer review που πραγματοποιήθηκε στην Αλεξανδρούπολη (Φεβρουάριος 2015). Ειδικότερα στο τελευταίο έγινε εκτενής συζήτηση για τα ακόλουθα θέματα, τα οποία παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για όλες τις Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3):

- Διακυβέρνηση RIS3
- Εφαρμογή RIS3: Από τη στρατηγική στο σχέδιο δράσης
- Κινητικότητα ανθρώπινου δυναμικού
- Παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης της RIS3
- Εφαρμογή κανόνων κρατικών ενισχύσεων

Εν κατακλείδι, η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης αλλά και η χώρα συνολικά ωφελήθηκαν πολλαπλά από την Προπαρασκευαστική Δράση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης τόσο σε επίπεδο μεθοδολογίας και εργαλείων όσο και σε επίπεδο επεξεργασίας σημαντικών ζητημάτων υλοποίησης της RIS3 (κρατικές ενισχύσεις, συντονισμός Ταμείων κλπ.).

6. Διακυβέρνηση των ΣΕΚΕΕ στην Ελλάδα

6.1 Εθνικό επίπεδο

Προϋπόθεση για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης μιας Στρατηγικής Έξυπνης εξειδίκευσης είναι η κατανόηση της λογικής της παρέμβασης. Υπενθυμίζεται ότι η διαδικασία διαμόρφωσης της λογικής της παρέμβασης μιας ΣΕΚΕΕ περιλαμβάνει τις εξής εργασίες:

Το σύστημα διακυβέρνησης της Εθνικής ΣΕΚΕΕ δομείται σε τρία επίπεδα²:

α) Επίπεδο Πολιτικής (Αποφασιστικές Αρμοδιότητες)

Στο επίπεδο πολιτικής προβλέπεται η σύσταση και λειτουργία του Συμβουλίου Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης³. Το Συμβούλιο συντονίζεται από το Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού. Αποτελείται από εκπροσώπους των Υπουργείων (σε επίπεδο Γενικών Γραμματέων) που εμπλέκονται άμεσα στο σχεδιασμό και την εφαρμογή της RIS3 (Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού, Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης) καθώς και εκπρόσωπο της Ένωσης Περιφερειών. Στο Συμβούλιο μπορούν να κληθούν να συμμετάσχουν και άλλοι φορείς της κεντρικής διοίκησης ή/και του περιφερειακού επιπέδου, έπειτα από σχετική πρόσκληση του συντονιστή του Συμβουλίου. Το Συμβούλιο Στρατηγικής εισηγείται επί της έγκρισης, παρακολούθησης και αναθεώρησης της στρατηγικής στους Υπουργούς Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού και Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων. Το Συμβούλιο συντονίζεται από το Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού.

β) Επιτελικό επίπεδο

1. Η Εθνική Αρχή Συντονισμού (ΕΑΣ) του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού⁴, έχει την ευθύνη της υποστήριξης της λειτουργίας του Συμβουλίου Στρατηγικής της Έξυπνης Εξειδίκευσης, του συντονισμού μεταξύ του κεντρικού/τομεακού και περιφερειακού επιπέδου για τη διαμόρφωση της RIS3 με παραγωγική διάσταση και τη διασφάλιση των θεσμικών προϋποθέσεων για την εφαρμογή της.

2. Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων - (Αναπλ. Υπουργός Έρευνας και Καινοτομίας), αποτελεί το όργανο επιτελικού σχεδιασμού της Έξυπνης Εξειδίκευσης Εθνική Στρατηγική ΕΤΑΚ για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020 στο πλαίσιο της χάραξης της Εθνικής Στρατηγικής για την Έρευνα Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία (ΕΣΕΤΑΚ) με ανώτατο συμβουλευτικό όργανο του Υπουργείου και της ΓΓΕΤ, το Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΣΕΚ). Το ΕΣΕΚ παρακολουθεί τις εξελίξεις στην Ε.Τ.Α.Κ και υποβάλλει σχετικές προτάσεις προς το

² ΠΗΓΗ: ΓΓΕΤ, Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020

³ Το Συμβούλιο συστάθηκε το καλοκαίρι του 2015 και η σύνθεσή του αναφέρεται με τα ονόματα που είχαν τα συμμετέχοντα υπουργεία τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

⁴ Τα υπουργεία αναφέρονται με την ονομασία που είχαν το έτος 2015.

Υπουργείο και την ΓΓΕΤ. Η ΓΓΕΤ έχει την ευθύνη για την υλοποίηση μελετών τεκμηρίωσης, ερευνών πεδίου, διαδικασιών διαβούλευσης με την επιχειρηματική και ερευνητική κοινότητα, τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ε.Ε, τα Υπουργεία και τις Περιφέρειες της χώρας, καθώς και μελετών αποτίμησης των δράσεων από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, όπου απαιτείται, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο.

γ) Εκτελεστικό επίπεδο

1. Το Δίκτυο Συντονισμού για τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης λειτουργεί με στόχο το συντονισμό της Έξυπνης Εξειδίκευσης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και την Εθνική Στρατηγική ΕΤΑΚ για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020 και την αποτελεσματική υλοποίηση των δράσεων. Στο δίκτυο συμμετέχουν εκτός της ΕΑΣ και της ΓΓΕΤ και οι υπηρεσίες διαχείρισης των τομεακών και περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων που εξυπηρετούν την υλοποίηση της RIS3, επιτελικές δομές ΕΣΠΑ των Υπουργείων και εμπλεκόμενα επιτελικά όργανα των Περιφερειών. Το Δίκτυο συγκαλείται και υποστηρίζεται από την ΕΑΣ.

2. Φορείς Διαχείρισης. Περιλαμβάνονται οι Διαχειριστικές Αρχές του ΕΠΑνΕΚ, των ΠΕΠ και του Ε.Π ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ καθώς και φορείς που διαχειρίζονται δράσεις ΕΤΑΚ.

3. Φορείς Υλοποίησης. Οι αρμόδιοι για την υλοποίηση των δράσεων ΕΤΑΚ φορείς (ερευνητικοί φορείς, επιχειρήσεις κ.λπ.).

6.2 Περιφερειακό επίπεδο

α) Επίπεδο Πολιτικής (Αποφασιστικές Αρμοδιότητες)

Τα (αιρετά) **Περιφερειακά Συμβούλια** στις 13 Περιφέρειες της Χώρας. Η λήψη των αποφάσεων για την περιφερειακή RIS3, λαμβάνεται από τα Περιφερειακά Συμβούλια. Τα παραπάνω όργανα συνεπικουρούνται από τα **Περιφερειακά Συμβούλια Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ)**. Επίσης, συνεπικουρούνται και από άλλα συμβουλευτικά όργανα, ανάλογα με τις ανάγκες και ιδιαιτερότητες της κάθε Περιφέρειας. Οι Περιφέρειες αλληλεπιδρούν με την κεντρική διοίκηση για την εναρμόνιση του εθνικού και περιφερειακού επιπέδου των στρατηγικών, για την διαμόρφωση των κριτηρίων διαχωρισμού των παρεμβάσεων στα δυο επίπεδα, και την επικαιροποίηση των στρατηγικών, προκειμένου να διασφαλιστεί η συμπληρωματικότητα και η συνέργεια των παρεμβάσεων που θα υλοποιηθούν στα δυο επίπεδα ανάλογα με την πορεία υλοποίησής της.

β) Επιτελικό επίπεδο

Επιτελικό ρόλο για τη ΣΕΚΕΕ διαδραματίζουν στις περισσότερες Περιφέρειες οι αρμόδιες **διευθύνσεις των Περιφερειών και ιδιαίτερα οι Διευθύνσεις Αναπτυξιακού Προγραμματισμού**. Στο έργο τους υποστηρίζονται από τα Περιφερειακά Συμβούλια Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ). Η σύσταση των ΠΣΕΚ προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία. Συγκροτούνται με απόφαση κάθε Περιφερειάρχη και λειτουργούν ως όργανα

υποστήριξης της αντίστοιχης Περιφέρειας για την προώθηση και το συντονισμό των περιφερειακών πρωτοβουλιών για την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία στο πλαίσιο της RIS3.

γ) Εκτελεστικό επίπεδο

Ισχύουν τα αναφερόμενα για το εθνικό επίπεδο.

7. Παρακολούθηση και Αξιολόγηση των Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Ελλάδα

Η **παρακολούθηση** των Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Ελλάδα δεν γίνεται με ενιαίο τρόπο.

Η ΓΓΕΚ, με χρηματοδότηση μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος Επιχειρηματικότητα, Ανταγωνιστικότητα και Καινοτομία, έχει αναθέσει στο Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (www.ekt.gr) την παρακολούθηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Η Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων στο πλαίσιο της εκπλήρωσης της σχετικής αιρεσιμότητας, συγκεντρώνει τις ετήσιες εκθέσεις παρακολούθησης των Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Τέλος, το Joint Research Centre της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο πλαίσιο του έργου “RIS3 Support to Lagging Regions” παρακολούθησε την υλοποίηση των Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο κατά την περίοδο υλοποίησης του έργου.

Από τα ανωτέρω συμπεραίνεται ότι είναι απαραίτητη η ενιαία και συνεχής παρακολούθηση των στρατηγικών από έναν μόνιμο μηχανισμό, με διάχυση των στοιχείων παρακολούθησης σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς και ιδιαίτερα σε αυτούς της περιφέρειας.

Αξιολόγηση της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης δεν έχει εκπονηθεί ακόμα. Αντίθετα, έχει πραγματοποιηθεί ή δρομολογείται η αξιολόγηση / αποτίμηση ορισμένων περιφερειακών στρατηγικών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Στις ιστοσελίδες των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Περιφερειών δίνονται πληροφορίες για το σχεδιασμό των αντίστοιχων Περιφερειακών Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης, την εφαρμογή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης, την έκδοση προσκλήσεων για υποβολή προτάσεων και την ένταξη έργων μετά την αξιολόγηση των υποβληθεισών προτάσεων (π.χ. <http://dytikiellada.gr/>). Για την Περιφέρεια Κρήτης βλέπε επιπλέον στην ιστοσελίδα <http://ris3.crete.gov.gr/>.
2. Elisabetta Marinelli, Mark Boden, Effie Amanatidou, Yannis Tolia (2016) "Stakeholders' engagement beyond the EDP. The working-groups on governance and human resources in Eastern Macedonia and Thrace", JRC Science and Policy Reports.
3. Joint Research Centre (2015). " European Parliament Preparatory Action: "Actual and desired state of the economic potential in regions outside the Greek capital Athens", Final Report.
4. Mark Boden, Patrice dos Santos, Karel Haegeman, Elisabetta Marinelli and Susana Valero, "Implementing s3 in the Region of Eastern Macedonia and Thrace: Towards a RIS tool box", European Commission, JRC Technical Reports, S3 Policy Brief Series No. 20/2016..

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- <https://www.espa.gr/el/Pages/staticRIS3.aspx>
- www.gsrt.gr
- Ιστοσελίδες των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των 13 Περιφερειών.
- <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu>
- <https://www.eydamth.gr/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΝΤΥΠΑ ΠΟΥ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗΣ – ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΟΥ JOINT RESEARCH CENTRE

ΕΝΤΥΠΟ 1

Αριθμός Ομάδας Εργασίας	Αριθμός Συμμετέχοντα	Εργασία 1
----------------------------	----------------------	------------------

Προφίλ/Σύντομη περιγραφή συμμετέχοντα/φορέα

Καινοτόμα ιδέα

Εξειδικευμένη γνώση / Συνεργάτες που απαιτούνται

ΕΝΤΥΠΟ 2

Αριθμός Ομάδας Εργασίας	Αριθμός συμμετέχοντα	Εργασία 2
-------------------------	----------------------	------------------

Παρακαλώ σημειώστε ότι το δελτίο αυτό είναι μόνο για τη βοήθειά σας

Περιγραφή ιδέας	Συμπληρωματική /συναφής με την ιδέα μου;	Σχετική με τον οργανισμό μου;	Σχετική με το σύνολο των δεξιοτήτων μου;
Ιδέα 1			
Ιδέα 2			

Ιδέα 3			
Ιδέα 4			

ΕΝΤΥΠΟ 3

Αριθμός Ομάδας Εργασίας	Εργασία 3
-------------------------	------------------

Παρακαλώ σημειώστε ότι το δελτίο αυτό είναι μόνο για τη βοήθειά σας

Συμμετέχοντες	Τύπος Συμμετέχοντα⁵	Ιδέα 1	Ιδέα 2	Ιδέα 3	Ιδέα 4
Συμμετέχων 1					
Συμμετέχων 2					
Συμμετέχων 3					
Συμμετέχων 4					
Συμμετέχων 5					

⁵ Επιχείρηση, ερευνητικό κέντρο/πανεπιστήμιο, Διοίκηση κλπ.

Συμμετέχων 6					
Σύνολο βαθμών					

ΕΝΤΥΠΟ 4

Αριθμός Ομάδας Εργασίας/Θέμα	Ιδέα/όνομα συνεργασίας	Εργασία 4

1. Σύντομη περιγραφή της ιδέας – συνεργασίας

2. Συνεισφορά των διαφόρων εταίρων

3. Αρχικές εκτιμήσεις σχετικές με το πλαίσιο εφαρμογής: νομικά θέματα, ανάγκες σε ανθρώπινο δυναμικό (π.χ. δεξιότητες, εκπαίδευση) κλπ.

4. Αρχικές εκτιμήσεις οικονομικών στοιχείων

5. Προσδιορισμός των επόμενων βημάτων